

Глодари и отрови за њих

Хигијена дома спада у личну хигијену, јер уколико тај аспект занемаримо, последице могу бити прилично озбиљне. Неуредан простор који се не чисти довољно често, а понајвише остаци хране, могу привући многе нежељене госте. Сви смо гледали цртаће са мишевима у главној улози, али када у свом дому спазимо миша или још горе – пацова, глодари престају да буду симпатични. Лако и брзо се размножавају, а прилично су отпорни на спољашње услове. Нису само непријатни за видети, јер њихово присуство може направити вишеструке проблеме. Преносиоци су разних болести, којима могу заразити људе и животиње. Болести које преносе могу бити бактеријске, вирусне, паразитске, гљивичне и протозое.

Глодара у свету има преко 3000 врста, а од тога у Србији је настањено педесетак врста. Дobar део популације глодара представљају безопасне ноћне животињице које су корисне за екосистем. Међутим, глодари као што су мишеви, пацови, хрчкови, кртице, волухарице итд. опасне су штеточине.

Пацови се настањују у близини људских стамбених јединица због доступности хране. Прилично су отпорни на услове средине. Сваштоједи су, иако превасходно месоједи, неке врсте могу да живе без воде, а одлични су пливачи који ваздух задржавају дуже од три минуте. Могу се настанити у поткровљима, подрумима, канализационим цевима, свим просторијама где постоје одводи и каблови који улазе споља. Пацови су носиоци многих заразних болести, од којих је историјски најпознатија црна куга. Људе могу заразити уједом, гребањем, остављањем урина и измета или преко других животиња. Преносиоци су лептоспирозе, обољења које захвата јетру и бубреге, а може довести и до кардиоваскуларних потешкоћа. Људе могу заразити и салмонелозом, грозницом, паразитима, а могу изазвати и алергијске реакције. Штета коју наносе у домаћинству може бити огромна. Имају оштре секутиће који непрестано расту, стога имају константну потребу за грицкањем, баш као и сви остали глодари. Уништавају храну, папир, дрво, тканину, кожу, пластику. Могу да прогризу алуминијум, бакар, олово, стога често праве проблеме на свим врстама инсталација и цеви.

Мишеви, поред пацова, спадају у највеће штеточине у домаћинству. На нашим просторима најчешће се сусрећемо са домаћим кућним и пољским мишевима. У домовима људи се настањују првенствено због хране, уништавајући својим урином и изметом и оно што не поједу. Остављају за собом измет, који личи на ситне црне громуљице. Урин се не може видети без УВ лампи, али има карактеристичан и препознатљив мирис. Преносиоци су више од 35 врста болести, међу којима су куга, лептоспироза, салмонелоза, туларемија, содоку грозница, лимфоцитни кориоменингитис. Једно од најчешћих и најопаснијих обољења које мишеви преносе је хеморагијска грозница са бубрежним синдромом или тзв. мишија грозница. Мишеви болести преносе уједом, урином, изметом и пљувачком. Можете се заразити и контаминираним водом и храном коју су додирнули, преко заражених животиња или паразита.

Борба против глодара

Превентивне мере подразумевају методе којима спречавамо глодаре да се настане у нашем дому. Ту спадају одржавање хигијене дома и помоћних просторија, чврста градња и запушавање канализационих цеви, које су најчешћи путеви којима глодари стижу у наш дом. Уколико не успемо превентивно да делујемо и приметимо неке глодаре онда користимо биолошке, физичке и хемијске методе. Биолошке методе подразумевају стерилизанти. Физичке методе прављење разних клопки које могу садржати лепак, гас или струју, зависно од величине простора на ком се примењују. Хемијске методе укључују употребну отрова (родентицида).

Отрове можемо поделити на брзоделујуће и спорodelујуће. Честе интервенције службе дератизације говоре у прилог употреби спорodelујућих отрова. Брзоделујући (акутни) отрови могу бити опасни и по здравље људи и домаћих животиња, јер су изузетно токсични. Спорodelујући (антикоагуланти) отрови убијају глодаре три до десет дана након конзумације. Глодари не могу „упозорити“ остале припаднике свог легла, те инфицирају и њих, чиме се уништава комплетна популација глодара. Глодари нову храну једу узимајући прво само мали залогај, а затим сачекају. Уколико се не разболе, настављају да једу. Уколико глодар угине, друге животиње не једу ту храну. Отров за глодаре зато мора да буде без мириса, без укуса, у смртоносним концентрацијама и да има одложени смртоносни ефекат (да заваља животињу и не убије је одмах).

За уништавање глодара се користе и природни непријатељи (предатори) мачке, пси, мунгоси, лисице, птице грабљивице, сове. Због обуке и припитомљавања нису практични за примену па се и ретко користе у пракси.

Дератизација је систематско уништавање мишева, пацова и других глодара штеточина (пољски мишеви, кућни мишеви, црни пацов, сиви пацов и тд.).

- **Да ли сте имали проблема са неким глодарима у кући и на који начин сте се изборили са њима?**

Литература: Како ефикасно предавати и учити примењене природне науке у функционалном основном образовању одраслих, водич за наставнике и полазнике

<https://www.dezinsekcijaderatizacija.rs/sluzba-deratizacije-beograd/>

<https://eko-protect.rs/blog/stetni-glodari-koji-se-mogu-nastaniti-u-vas-dom/>